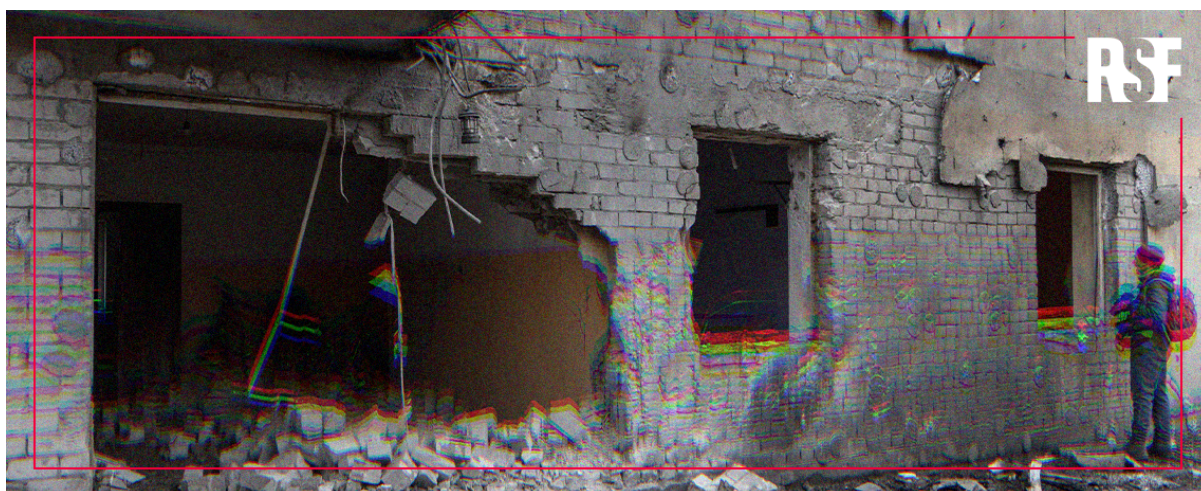

УКРАЇНА

У пошуках справедливості: українські журналісти мобілізувалися для розслідування воєнних злочинів

Після російського вторгнення 24 лютого 2022 року щоденна робота українських журналістів змінилася. Медіа розслідують воєнні злочини, скоєні Росією, в режимі реального часу та передають докази місцевому та міжнародному правосуддю, сприяючи місцевим та міжнародним судовим процесам. Репортери без кордонів (RSF) вітають ретельну та результативну роботу цих журналістів у боротьбі з безкарністю.

"Удари по цивільній інфраструктурі, депортації, катування... [Зловживання](#), які чинять російські окупаційні війська в Україні, мають безпрецедентний масштаб. Сила українських медіа полягає в їхній здатності створювати глибокі та ретельні репортажі, які можуть слугувати доказами в українському та міжнародному правосудді. Ми повинні продовжувати підтримувати цю важливу журналістику розслідувань і поширювати їхню роботу за кордоном, щоб воєнні злочини не залишалися безкарними".

Жанна Кавельє

Керівник відділу RSF у Східній Європі та Центральній Азії

Коли журналістка **Ірина Лопатіна** почала працювати над історією батька, який розшукує своїх трьох дітей, відправлених до Росії з Маріуполя, що на окупованій території Донецької області, тема незаконної депортації українських дітей ще ніколи не висвітлювалася. Журналістці вдалося довести безпосередню причетність до цього російської уповноваженої з прав дитини Марії Львової-Белової. Ця безпрецедентна історія мала міжнародний резонанс і призвела до видачі Міжнародним кримінальним судом (МКС) у березні 2023 року [ордера на арешт](#) Марії Львової-Белової та Володимира Путіна.

"Це було одне з наших головних розслідувань, опубліковане [американським журналом "Vanity Fair"](#) у жовтні 2022 року", – задоволено розповідає **Наталія Гуменюк**, директорка проекту ["Свідчить Україна"](#) (The Reckoning Project in Ukraine). З моменту свого заснування у березні 2022 року ця неурядова організація об'єднала близько десяти незалежних журналістів та журналістів національних і місцевих медіа, навчених документувати воєнні злочини в режимі реального часу. Мета полягає в тому, щоб *"поставити правильні запитання, щоб зрозуміти, що сталося, не травмуючи жертв та їхніх близьких"*, – пояснює Наталія Гуменюк. Такі журналісти, як вона, часто першими виїжджають на місця нападів, щоб зібрати свідчення потерпілих. Зібрана інформація використовується в публікаціях і передається українському та міжнародному правосуддю, що, за її словами, дозволяє судочинцям *"економити час"*.

"Українське правосуддя відкрило понад [100 тисяч](#) проваджень щодо воєнних злочинів і перевантажене", – підтверджує **Євгенія Моторевська**, журналістка англomовного інтернет-видання ["The Kyiv Independent"](#). Війна змінила її професію. До вторгнення 24 лютого 2022 року вона спеціалізувалася на юридичних та антикорупційних справах для незалежних новинних сайтів ["Громадське"](#) та ["Слідство.інфо"](#). *"Я швидко зрозуміла, що мої навички журналіста-розслідувача можуть бути корисними в іншому місці"*, – зізнається вона. Коли ["The Kyiv Independent"](#) вирішило відкрити [власний відділ розслідувань воєнних злочинів](#), Євгенія Моторевська очолила його і відтоді керує командою з шести журналістів. Вона адаптує свої методи роботи і вчиться орієнтуватися в російських джерелах, зокрема, навчаючись розвідці відкритих джерел (*"open source intelligence"* або 'OSINT'), тобто використанню публічних даних в Інтернеті. Її відділ вже опублікував три розслідування про відповідальних за [катування українських військовополонених і цивільних осіб](#) в Оленівській в'язниці на окупованій Донеччині, українських дітей, [незаконно депортованих до Росії](#), та інших загиблих від [російських обстрілів](#). Кожне розслідування потребувало від п'яти до восьми місяців роботи, перш ніж бути поширеним англійською та українською мовами, щоб охопити широку аудиторію.

Розслідування злочинів проти журналістів

З початку російського вторгнення за допомогою українських журналістів RSF також опублікували два розслідування про зловживання Росії проти медійників – [страту українського фотожурналіста Максима Левіна](#) та [насилницьке зникнення](#) українського журналіста **Дмитра Хилюка**. Організація подала [вісім скарг](#) до МКС та Офісу Генерального прокурора України, а також дві кримінальні скарги у Франції щодо [нападів](#) на журналістів.

Україна та Росія відповідно посідають 79-те та 164-те місця у [Світовому індексі свободи преси RSF 2023 року](#).